

Na podlagi 12. in 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, /11-ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16) in 15. člena Statuta Občine Podlehnik (Uradni list RS, št. 96/09) ter Strokovne podlag za razglasitev kulturnega spomenika lokalnega pomena za Občino Podlehnik, ki jih je pripravil Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor, je Občinski svet Občine Podlehnik na _____ redni seji, dne _____, sprejel

ODLOK

o razglasitvi kulturnega spomenika lokalnega pomena na območju Občine Podlehnik

1. člen

S tem odlokom Občina Podlehnik (v nadaljevanju: občina) razglasi kulturne spomenike lokalnega pomena na območju Občine Podlehnik.

2. člen

Namen odloka je, da se ohranijo kulturne, zgodovinske, arheološke, urbanistične, etnološke in umetnostnozgodovinske vrednote ter zagotovi njihov nadaljnji obstoj v občini.

3. člen

Odlok vsebuje naslednja določila o kulturnih spomenikih, ki jih povzema iz strokovnih podlag zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor, in sicer:

- identifikacijo spomenika, ki zajema evidenčno številko dediščine (v nadaljevanju: EŠD), ime enote in natančno lokacijo,
- opis lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev spomenika,
- vplivno območje, pri čemer so upoštevane zgodovinske, funkcionalne in vizualne lastnosti ter pomen spomenika,
- merilo, v katerem so vrisane meje območij kulturnih spomenikov in njihovih vplivnih območij na digitalnem in preglednem katastrskem načrtu.

4. člen

(1) Kulturno dediščino predstavljajo območja in kompleksi, grajeni ali drugače oblikovani objekti, predmeti ali skupine predmetov oziroma ohranjena materialna dela kot rezultat ustvarjalnosti človeka in njegovih različnih dejavnosti, družbenega razvoja in dogajanj, značilnih za posamezna obdobja v slovenskem in širšem prostoru, katerih varstvo je zaradi njihovega zgodovinskega, kulturnega in civilizacijskega pomena v javnem interesu. Dediščina, katere značilnosti so po strokovnih merilih posebnega pomena za ožje in širše lokalno okolje, lahko dobi status spomenika lokalnega pomena.

(2) **Spomeniki** so posamezni premični in nepremični predmeti, njihove zbirke, stavbe, naselja ali njihovi deli ter območja. Po svojih lastnostih so predvsem:

- **arheološka najdišča** so originalni kraji deponiranja arheoloških ostalin, to je stvari in vsakršnih sledov človekovega delovanja iz preteklih obdobij, ki so identificirani z ustreznimi strokovnimi postopki;
- **stavbe** so eno- ali večprostorni grajeni objekti s streho. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega, tehnološkega in verskega razvoja. Ločimo gospodarsko / proizvodne, javne, poslovne in stanovanjske stavbe, ki spadajo v okvir profanih stavb, ter sakralne stavbe, ki so v osnovi namenjene bogoslužju;
- **parki in vrtovi** so deli odprtega prostora, oblikovani v razmerju med grajenimi ali oblikovanimi objekti, rastlinjem, vodo in reliefom. V to vrst sodijo tudi drevoredi,

alpinetumi, gaji, rozariji, skalnjaki, zeliščni vrtovi in druge vrtnoarhitekturne ureditve (ureditve javnih prostorov);

- **stavbe s parki in vrtovi** so enovite celote oblikovanega odprtega prostora in grajenih objektov. Ločimo profane stavbe s parki ali z vrtovi (dvorec s parkom ali z vrtom, grad s parkom ali z vrtom, zdravilišče) in sakralne stavbe s parki ali z vrtovi;
- **spominski objekti ali kraji** so grajeni ali oblikovani objekti in prostori izražanja spoštovanja ter spominjanja na neko osebo, dejavnost, dejstvo, dogodek. Ločimo domove pomembnih osebnosti, znamenja, objekte in kraje mrtvih, kraje zgodovinskih dogodkov, preproste vojaške objekte, kraje spominjanja na človeško poselitev ali dejavnost;
- **drugi objekti in naprave** so grajeni objekti ali večji predmeti iz več sestavljenih delov in služijo tistim človeškim potrebam, ki niso bivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbi. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, političnega in tehnološkega razvoja. Ločimo delovne naprave, industrijske/gospodarske objekte, kulturne in vadbene objekte, objekte transportne infrastrukture, objekte urbane opreme, signalne ter merilne naprave in objekte ter zidove in jarke;
- **naselja in njihovi deli** so prostori trajne človeške poselitve, združujejo bivališča z javnimi objekti, prostori in funkcijami. Obsegajo podeželska (zaselek, vas), trška in mestna naselja, njihove dele (trg, četrt, kolonija, ulica) ter druga območja poselitve skupaj s pripadajočimi zemljišči;
- **kulturna krajina** je del odrtega prostora z naravnimi in grajenimi ali oblikovanimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in rabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnosti. Glede na strukturne značilnosti ločimo kmetijske krajine, poseljene krajine in zgodovinske krajine.
- **ostalo** je zvrst, v katero sodi nepremična kulturna dediščina, ki je ni mogoče uvrstiti v nobeno od naštetih zvrsti.

5. člen

Za kulturne spomenike lokalnega pomena se razglasijo naslednje enote dediščine:

a. Stavbe:

EŠD 30377

Ime enote: Gorca – Domačija Janka Bezjaka

Ulica: Gorca

Hišna št.: 5

Lokacija: parc. št. 1019/4, 1019/5, k. o. Gorca

Utemeljitev razglasitve: Gručasta domačija stoji tik ob cesti v južnem delu razloženega naselja na slemenu. Sestoji iz pritlične stanovanjske hiše in gospodarskega poslopja, ki se v tlorisu zaključuje v L. Stanovanjska hiša z letnico 1837 na tramovnem stropu v prostoru desno od glavnega obcestnega portala, ima značilen podolžni tloris. Z daljšo petosno stranico stoji vzdolž vaše ceste. Pokriva jo opečna dvokapnica, ki se nad severnim in južnim zatrepom zaključuje z delnim čopom, na zahodni obcestni strani ima podaljšan leseni napušč. Ostenje stanovanjske hiše je grajeno kot kladna konstrukcija, zaščiten z ometi. Le predel črne kuhinje je opečne zidave. V južnem zatrepu, ki ga zapira leseni opaž iz pokončno pritrjenih desk, se odpirajo preprosto oblikovana enokrillna vrata, ki sledijo vzorcu lesenega zatropa. Slednjega v spodnjem delu zaključuje preprosto oblikovana dekorativna obroba, ki je mestoma že dotrajana. Fasadna členitev je nakazana z ohranjenim stavbnim pohištvom. Lesena dvojna škatlasta okna so dvokrillna z delitvijo kril na tri polja. Ščitijo jih polne naoknice in kovane okenske mreže z manjšimi dekorativnimi dodatki. Na glavni obcestni fasadi je preprosto oblikovan pravokotni lesni portal z ohranjenimi vratnicami. Ohranjen je del okenskega in vratnega okovja.

Na zadnji vzhodni fasadi je ob hišo prislonjen leseni sanitarij »na štrbunk« z opečno enokapnico. V notranjosti je ohranjena črna kuhinja.

Stropovi v vseh prostorih so leseni tramovni, raze črne kuhinje, kjer se odkriva obok.

Hiša je delno podkletena v severni polovici. Dostop kleti omogoča zunanje stopnišče, vkopano v teren ob hiši. Kletni strop je leseni tramovni, zidovi so mešane opečno kamnite gradnje.

Jugovzhodno mejo domačijskega kompleksa predstavlja pritlično gospodarsko poslopje, ki ga pokriva opečna dvokapnica. Vzhodni in delno južni trakt je opažen z lesnimi pokončno pritrjenimi deskami. Manjši jugozahodni del je grajen iz lokalnega kamna.

Domačija, z datacijo 1837 na enem od tramovnih stropov stanovanjske hiše, predstavlja del stavbne tipologije značilne za haloško pokrajino. Z zgodovinsko kulturnega vidik kot rojstna domačija Janka Bezjaka (1862 – 1935), avtorja najpomembnejše osnovnošolske didaktike v prvi polovici 20. stoletja, posebno ukoslovje slovenskega jezika v ljudski šoli na 300 straneh, soavtorja Grafenauerjevih beril za višje gimnazije, ki so se uporabljala med dvema vojnoma, prvega ravnatelja prve slovenske klasične gimnazije v Gorici leta 1913, predstavlja del nepogrešljive stavbne dediščine tega območja.

6. člen

Spomeniki se označijo v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov, razen arheoloških in naselbinskih spomenikov.

7. člen

Za vsako spremembo funkcije spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali zemljišče, so potrebni predhodni kulturnovarstveni pogoji in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje pristojnega Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

8. člen

Podrobnejše pogoje za raziskovanje, način vzdrževanja, pogoje za posege, fizično varovanje, pravni promet, način upravljanja in rabe spomenika, dostopnost spomenika za javnost in časovne okvire dostopnosti ter posamezne druge ukrepe, določa Zakon o varstvu kulturne dediščine. Varstveni režim lahko omejuje lastninsko pravico le v obsegu, ki je nujen za izvajanje varstva spomenika.

9. člen

Pravni status nepremičnega kulturnega spomenika se zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba na podlagi tega odloka. Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na parcelnih številkah, navedenih v 5. členu tega odloka.

10. člen

(1) Meje območij kulturnih spomenikov in njihovih vplivnih območij so vrisane na digitalnem katastrskem načrtu v merilih 1:2880.

(2) Izvirnike načrtov, ki so sestavni del tega odloka, hranita Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor in Občina Podlehnik.

11. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine. Za vse kršitve tega odloka se uporabljajo določbe od 125. do 129. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine.

12. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem glasilu slovenskih občin.

Številka:

Datum:

Marko MAUČIČ,
župan Občine Podlehnik

OBRAZLOŽITEV:

Predlagani Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Podlehnik je potrebno sprejeti zaradi zaščite Domačije Janka Bezjaka na Gorci.

Predlagani Odlok se je pripravil v skladu Zakonom o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, /11-ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16), ter na podlagi strokovnega mnenja Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor, ki je izdal sledeče mnenje:

EŠD: **30377**

Ime enote:

Gorca – Domačija Janka Bezjaka

Ulica: Gorca

Hišna številka: 5

Lokacija: parc. št. 1019/4, 1019/5 k.o. Gorca

Utemeljitev
razglasitve:

Gručasta domačija stoji tik ob cesti v južnem delu razloženega naselja na slemenu. Sestoji iz pritlične stanovanjske hiše in gospodarskega poslopja, ki se v tlorisu zaključuje v L. Stanovanjska hiša z letnico 1837 na tramovnem stropu v prostoru desno od glavnega obcestnega portala, ima značilen podolžni tloris. Z daljšo petosno stranico stoji vzdolž vaše ceste. Pokriva jo opečna dvokapnica, ki se nad severnim in južnim zatrepom zaključuje z delnim čopom, na zahodni obcestni strani ima podaljšan lesen napušč. Ostenje stanovanjske hiše je grajeno kot kladna konstrukcija, zaščiten z ometi. Le predel črne kuhinje je opečne zidave. V južnem zatrepu, ki ga zapira leseni opaž iz pokončno pritrjenih desk, se odpirajo preprosto oblikovana enokrillna vrata, ki sledijo vzorcu lesenega zatropa. Slednjega v spodnjem delu zaključuje preprosto oblikovana dekorativna obroba, ki je mestoma že dotrajana. Fasadna členitev je nakazana z ohranjenim stavbnim pohištvo. Lesena dvojna škatlasta okna so dvokrillna z delitvijo kril na tri polja. Ščitijo jih polne naoknice in kovane okenske mreže z manjšimi dekorativnimi dodatki. Na glavni obcestni fasadi je preprosto oblikovan pravokotni lesni portal z ohranjenimi vratnicami. Ohranjen je del okenskega in vratnega okovja. Na zadnji vzhodni fasadi je ob hišo prislonjen lesen sanitarij »na štrbunk« z opečno enokapnico. V notranjosti je ohranjena črna kuhinja. Stropovi v vseh prostorih so leseni tramovni, raze črne kuhinje, kjer se odkriva obok.

Hiša je delno podkletena v severni polovici. Dostop kleti omogoča zunanje stopnišče, vkopano v teren ob hiši. Kletni strop je leseni tramovni, zidovi so mešane opečno kamnite gradnje.

Jugovzhodno mejo domačijskega kompleksa predstavlja pritlično gospodarsko poslopje, ki ga pokriva opečna dvokapnica. Vzhodni in delno južni trakt je opažen z lesnimi pokončno pritrjenimi deskami.

Manjši jugozahodni del je grajen iz lokalnega kamna.

Domačija, z datacijo 1837 na enem od tramovnih stropov stanovanjske hiše, predstavlja del stavbne tipologije značilne za haloško pokrajino. Z zgodovinsko kulturnega vidik kot rojstna domačija Janka Bezjaka (1862 – 1935), avtorja najpomembnejše osnovnošolske didaktike v prvi polovici 20. stoletja, posebno ukoslovje slovenskega jezika v ljudski šoli na 300 straneh, soavtorja Grafenauerjevih beril za višje gimnazije, ki so se uporabljala med dvema vojnoma, prvega ravnatelja prve slovenske klasične gimnazije v Gorici leta 1913, predstavlja del nepogrešljive stavbne dediščine tega območja.

Opis varstvenega režima: Varstveni režim predpisuje ohranjanje njegovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti),
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova,
- oblikovanost zunanjsčine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli),
- funkcionalna zasnova notranjsčine in pripadajočega zunanjega prostora,
- sestavine in pritikline,
- stavbno pohištvo in notranja oprema,
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico,
- pojavnost in vedute,
- celovitost dediščine v prostoru,
- zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- izvesti spremembe delov posameznih objektov v kvalitetnejše bolj avtentično stanje na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijske zasnove, če ni mogoče zagotoviti statične stabilnosti objekta,
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve,
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitenih elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

Sprejem Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Podlehnik, za proračun Občine Podlehnik ne predstavlja nikakršne dodatne obremenitve za občinski proračun, razen če bi se naknadno odločili za kakšno obnovo.

Župan Občine Podlehnik predlaga Občinskemu svetu Občine Podlehnik, da osnutek Odloka obravnava in sprejme v predlagani obliki.

Marko MAUČIČ,
župan Občine Podlehnik